

[Johan Asmussen.]

at det netop er i et arbejde for det, den højtærede minister kalder retstanken, og som det ærede medlem hr. Per Federspiel omsatte til det internationale begreb „the rule of law“, at man fra dansk side først og sidst må sætte ind. Det kan være vanskeligt; det kan let komme til at ligge i en luftig sfære, men jeg er for mit vedkommende ikke i tvivl om, at det er dér, en indsats bør gøres og vel nok også kan gøres.

Jeg kan ikke tænke mig, at nogen skulle regne med, at jeg ville forsøge at tage en argumentation op med det ærede medlem hr. Aksel Larsen; det vil jeg overlade til den højtærede minister. Der var dog et enkelt ord i det ærede medlems indlæg, som jeg noterede ned og understregede med rødt; det var i forbindelse med nogle bemærkninger om Tyskland, hvor det ærede medlem opfordrede til, at man fra dansk side ikke skulle være så passiv i den nuværende situation. Spørgsmålet om mere eller mindre passivitet med hensyn til netop det nuværende problem med det delte Tyskland og et muligt initiativ fra dansk side skal jeg overlade til den højtærede minister. Men begrebet passivitet i relation til Tyskland og det delte Tyskland får mig til endnu en gang at undre mig — og jeg kan ikke lade være med at give udtryk for den undren — over den passivitet, som vi fra dansk side har udvist i årevis i forbindelse med begivenhederne i Tyskland. Vi har her i landet med mellemrum oplevet en folkelig aktivitet og en vis begrænset folkelig rejsning med protester over for udenlandske foreteelser som apartheid, Francostyre o. s. v. Det har min fulde sympati; men jeg har i den forbindelse undret mig over, at vi aldrig har mærket noget til en tilsvarende aktivitet, når det gjaldt at tage til orde og give udtryk for harme over for — jeg kan nøjes med at nævne et af de sidste eksempler — rædslerne ved muren i Berlin. I dette spørgsmål har jeg følt passivitet fra dansk side, og når man nævner begrebet passivitet i forbindelse med det delte Tyskland, er det dette, der rinder mig i tankerne, selv om det måske ikke så meget var det, det ærede medlem hr. Aksel Larsen tænkte på.

Også jeg har kun kunnet bevæge mig i almindeligheder; men jeg slutter med at gen-

tage — fordi jeg er klar over, at det er vigtigt — at fra dansk side kan og må vi arbejde på det felt, der hedder retstanken, lov og ret, og forsøge på at gøre en indsats for at holde den frem for andre, hvor og hvornår der er anledning til det.

Diderichsen: Det er rigtigt, at denne debat på en mærkelig måde svæver i luften, fordi der ikke er nogen egentlig aktuel anledning at knytte den til, og tankerne har da også svævet frit omkring til mange forskellige problemer, som alle kan siges at falde ind under eller i hvert fald kredse omkring den udenrigspolitiske horisont, selv om de ikke alle sammen har at gøre med selve nedrustningsproblemet.

Jeg skal nu ikke komme med nogen længere udredning for ikke at fortsætte denne svæven i luften; men jeg vil gerne benytte lejligheden til på det ærede medlem hr. Westerby's og egne vegne at sige, at vi nu som før er tilhængere af en utvetydig og fast NATO-politik af dansk præg.

Endvidere vil jeg gerne gøre et par enkelte bemærkninger i anledning af det, der er sagt fra forskellig side. Jeg vil begynde med at fremhæve, hvad ordføreren for venstre, det ærede medlem hr. Per Federspiel, betonedede så stærkt, og det ærede medlem hr. Johan Asmussen gentog, nemlig hvor vigtigt det er for os at understrege rets-ideen og prøve på ud fra det retlige grundlag at skabe muligheder for en forbedret situation i de internationale forhold. Det er så at sige det eneste, vi som en lille nation har at holde os til.

For øvrigt er det måske karakteristisk for en sådan diskussion, at vi egentlig mangler tradition for virkelig at føre en sådan udenrigspolitisk debat igennem, og det hænger måske sammen med, at vi her i landet allerede i så mange, mange år ikke har haft nogen følelse for stormagtsproblemer, fordi vi som bekendt omtrentlig fra 1720 har ført en neutralitetspolitik, som først blev afløst af Atlantpagtpolitikken.

Jeg vil blot lige plukke et par enkelte ting ud.

Hvad angår nedrustningsproblemet, er det beklageligvis således, at nedrustningen er det, der kommer sidst i rækkefølgen; der skal jo skabes en række forskellige forudsætninger, før en nedrustning i større stil